

MESEFÜZET,

NEMCSAK CIGÁNYGYEREKEKNEK!

Jónás Jánosné vagyok a Békés Megyei Roma Nemzetiségi Önkormányzat elnöke. Önkormányzatunk kiemelt prioritásként kezeli a cigány közösség kultúrájának, hagyományainak, anyanyelvének ápolását. Ennek megfelelően igyekszünk minél több kulturális fórum létrehozását megszervezni, támogatni, amely a kultúra megőrzését hivatott elősegíteni.

Önkormányzatunk a gyereknapi alkalmából, ezzel a füzetrel szeretné segíteni azon szakemberek, pedagógusok munkáját, akik meg szeretnék ismerni a roma kultúrához tartozó meséket, verseket nemcsak magyar, hanem cigány nyelven is. A napjainkban fontos szerepet betöltő nemzetiségi, kisebbségi oktatás, valamint a multikulturális / interkulturális nevelés szempontjából rendkívül hasznos lehet ez a mesefüzet az Önök számára is. Bízunk benne, hogy az általános műveltséget nyújtó szerepük mellett a cigány/roma kultúra és a beás és lovári cigány nyelv megismerése identitáserősítő szerepet fog betölteni az intézményeikben, iskolájukban, továbbá a szakemberek, pedagógusok mellett a nem cigányok is ismereteket szereznek a cigány népcsoportról, nyelvükről, és ezáltal a cigánysággal szembeni tolerancia is növekedni fog. A fentiekben leírtak alapján ajánljuk szíves figyelmükbe a mesefüzetünket! Kellemes időtöltést kívánunk!

CSEMETE

Orsós Jakab emlékére

Egyszer valaha, réges-régen, időnek idejével eljött egy ősze borult fejű vén ember. Hallgasd lányom ezt a mesét!
Ősszel, amikor lehullanak a falevelek meghalnak a fák.

- Jaj de kár!

- Ne bánd, mert lesz anyádnak teknő meg éhes szájnak ételt betevő kanál.

- Jaj, az jó, de miért kell meghalni a fáknek?

- Hát – mondtam -, tavasszal majd faragunk belőlük szép virágot, meg kisteknőt is neked. Jó lesz-e?

- Hát persze!

Ha valaki meghal, mindig marad valami vagy valaki utána.

A fák is olyanok, mint az emberek, mire meghalnak, ott vannak alattuk a kis csemeték, akik viszik tovább az életet.

Ahogy a cigányok mondják:

„Életünk és szívünk boldogsága mind ti vagytok!”

Gidáné Orsós Erzsébet

A mese beás nyelven: Lyémn hăl „măkăcsél”

Kîndă udătă mult si mult dobă o trikut,o vinyit on om bătîrn ku pâr dă álă.

Áhuz, fátá me, ásztá puvásztă!

Dă tamnă, kînd kágyé frunzilye zszosz, lyemnyilye maré.

- Oh, sé máj báj!

- Nu fîj trisztă, kă mumă tá o áve trakă sî lyingură, ku sé o băgá bukătură îh gură.

- Áj na bényé, dá dăsé trăbuj sză maré lyemnyilye?

Kum c-ám zîsz, dă primăváră c-ony zsuokră flaré sî trakă măkăcsîkă. Bényé o fî?

- Bényé dá!

Dákă sinyivá maré,uvig rămînyé sinyivá o sévá dăpă jél. Sî lyemnyilye áfelă ász, ká aminyi,pă kindă maré, átuns ász dă szupt jėj máj măkăcsėj,sinyé dusé kusztu nyé pă kályé gyirépt.

Kum zîsé băjási:”Fălusije lu kusztu nyé sî lu szuflyitu nyé voj szîncséc.”

Dráva menti cigány népmesék

LEGENDA A HEGEDŰRŐL

Élt egy roma asszony az erdőben, akinek nem születhettek gyermekei. Egyszer odavetődött egy öreg anyóka, aki azt tanácsolta, hogy fúrjon lyukat a tőkébe, annak belsejébe öntsön tejet, aztán igya meg a folyadékot. Az asszony megfogadta tanácsát, és úgy tett, ahogyan tanácsolta. Kilenc hónap elteltével fűgyermeket szült, aki hamarosan szép legénnyé nőtt. Húsz éves volt éppen, amikor apja és anyja meghalt, árva maradt. Ekkor elhatározta, hogy világgá megy szerencsét próbálni. Sokáig utazott, de nem talált rá a szerencséjére. Történt egyszer, hogy a város kellős közepén találta magát, ahol megtudta, hogy a király elhatározta, hogy annak adja férjhez a leányát, aki olyant tesz, mit addig még soha senki sem. A

fiatal roma erőt vett magán, a királyi udvarba ment a hír hallatán, ahol a királytól megkérdezte, mit kellene tennie, hogy elnyerje a királylány kezét. A király igencsak haragra gerjedt a legény merészségén, és azonnal a tömlöcbe vetette. Nem sokára a börtönben meglátogatta a legényt a tündér királynő, a szegények és szerencsétlenül járt emberek pártfogója. Hogy kissé megvigasztalja a roma legényt, egy darab fahasábot és egy botot adott neki. Mondván, hogy a hajából húzzon ki néhány szálát, és azt erősítse a fahasábra... Valójában így keletkezett az első hegedű. A roma legény a fahasábot szépen kifaragta, a botból vonót készített, és arra ráillesztette a tündér haját. A fiatal roma ismét a király elé kívánt járulni, kérlve, hogy hallgassa meg. Most az egyszer szerencséje volt, kérésére hajlott a király. A trónja elé érve a legény megszólaltatta a hegedűjét, mely a királyból mosolyt és könnyeket csalt elő. Eddig még soha senkinek sem sikerült ilyen elérnie, így a királynak be kellett tartania az adott szavát. A legény elnyerte a királylány kezét, és hegedűje megszólaltatásával, soha el nem múló dicsőséget szerzett.

A GAZDAG EMBER ÉS A ROMA

Egy rogyadozó félben lévő kunyhóban nyolc gyermekével együtt élt egy roma család. Az apa minden nap, a munka végeztével, hazafelé menet kenyeret vett gyermekeinek, magának meg salátát és kevésnyi pálinkát. Hazatérve gyermekeinek ebédet adott, maga pedig megette a salátát és megitta kevésnyi pálinkáját. Az ebédet követően, ahányan csak voltak a putriban, élénk zeneszó kíséretében énekelni és táncolni kezdtek. Így teltek napjaik, örömben és vígságban, a kis kunyhó meg ragyogott a boldogságtól. A rogyadozó kunyhójukkal szemben, egy előkelő nagy házban dúsgazdag ember lakott. Minden nap nézte a vigadozó roma gyerekeket, azon szomorkodva, hogy neki nem születhetnek gyermekei. Egyszer a háza előtti kispadon ülve nézte az előtte folyó vígságot, és a következőket mondta feleségének: – Asszony, fogj egy tarisznyát, tedd abba a megtakarított pénzünket, és vidd el a szomszéd romának, hogy szebb és jobb házat építsen magának és családjának. Nekünk hiába van sok pénzünk, amikor nincs szerencsénk a gyermekáldásban. Úgy történt minden, ahogy mondta. A szomszédban lakó romának odaadták a sok pénzt, hogy építsen házat magának. Azonban, ahogy a roma elfogadta az ajándékba adott pénzt, ő is a többi gazdag ember módjára kezdett el élni. Kerülte a szegényekkel való találkozást, a volt barátait. Házában nem szólt többé zene, sem ének, és senki sem perdült többé táncra. Ekkor magához szólította a feleségét, ezeket mondva neki: – Figyelj rám, asszony, így többé nem lehet élni. Menj el a gazdag szomszédunkhoz, és vidd vissza neki a pénzt! – Miért kellene visszaadnunk? – kérdi a felesége –, amikor szép házat építhetünk belőle, és a gyermekeink jövőjét is tudjuk biztosítani a kapott pénzzel. – Nem osztom a véleményedet, a szerencse pénzzel nem vásárolható meg! Amióta pénzre tettem szert, minden barátomat elvesztettem, gyermekeim nem táncolnak, mint annak előtte, teljesen megváltozott az életünk. Ne vitatkozz többé velem, hanem tedd

azt, amit mondok! – parancsolta a férj. Az asszony lehajtott fejjel visszavitte a pénzt. Betérve a gazdag szomszéd házába felsorolta az okokat, hogy miért is hozta vissza a pénzt. A gazdag ember nem hitt a fülének. A szomszédaszszony magyarázata szokatlan volt számára. Másnap a roma visszatért életének megszokott kerékvágásába: gyermekeinek kenyeret vásárolt, magának meg salátát és pálinkát. És roskadozó kis kunyhójukban ismét megszólalt a zene. Nos, sok idő elteltével a gazdag szomszédot érdekelte hogyan élnek szomszédjai, fogta magát és elment hozzájuk. – Jó napot, vígan élő emberek! – köszöntötte őket illendően. – Neked is jó napot kívánok, te gazdag ember! Gyere, térj be közénk! – mondta a házigazda. – Eljöttem titeket meglátogatni, hadd győződjek meg saját szememmel, hogy jól vagytok-e?

Miért adtátok vissza a pénzt, amire nekem nincs is szükségem? Ez kissé meglepett engem, beismerem, ezt nem vártam tőletek. Tudom, hogy nincs elég pénzetek, és szükségetek van segítségemre, ugyebár? A házigazda erre ezt felelte: – Drága jó szomszédom, valóban sok pénzzel ajándékoztál meg bennünket, komolyan arra gondoltam miképpen tudom majd elkölteni. No, a pénzhez jutással házam

egyszerre csendessé vált, abból eltűnt minden öröm és gondtalanság, senki sem volt benne többé vidám. Mi már azt megszoktuk, hogy így élünk, és jobb így nekünk. A gazdag ember erre visszatért a házába, majd elgondolkozott saját életén és a szomszédja szavain, majd ezeket mondta: – Valóban így van. Habár van pénzem, nincs egy barátom se, senkivel nem barátkozok, nem járok el kocsmázni, társasági életem szóra sem érdemes. Rögvest odahívta a feleségét és határozott szóval megparancsolta neki: – Végig gondoltam mindent, holnaptól kezdve azon leszünk, hogy minél többet legyünk együtt a szomszédjainkkal, és gyakrabban elmegyünk a kávézóba, s elkezdjük a pénzt költeni, amit hiábavalóan őriztünk idáig. Lehet, hogy boldogabbak leszünk. – Tegyük úgy, ahogy jónak látod – egyezett bele a felesége. Ahogy mondták, úgy is lett! A gazdag ember legelső vendége a szomszédja lett, a víg kedélyű roma, akit meghívott egy csésze kávéra.

HOGYAN KELETKEZETT A TEKNŐSBÉKA?

Jézus Szent Péterrel együtt járta a földet, ők voltak a világfelügyelők. Egy asszonnyal találkoztak, aki éppen kenyeret sütött. Nagyon kellett igyekeznie, mert a kukoricalisztból készült kenyér a sütés előtt szétesett. Jézus megáldotta a kenyeret és az nemhogy nem esett szét, hanem magasabbra nőtt, mint a búzalisztból készített kenyér. Amint megsült, az asszony kezdte volna kiszedni a forró kemencéből. Észrevette azonban, hogy koldusok jönnek hozzá. Az asszony nem akart adni nekik a kenyérből, inkább a kenyérsütő teknő alá bújt, és ráfeküdt a sütőlapátra, hogy a két koldusforma ne tudja kivenni a kemencéből a kenyeret. Rövidesen rá, épp odaért hozzá Jézus és Szent Péter. – Hol van az anyátok? – kérdezte az asszony gyermekeit, akik kijöttek a házból. – Nem tudjuk – válaszoltak illendően. Jézus ekkor elátkozta az asszonyt: – Legyen belőled teknősbéka! És az asszonyból teknősbéka lett. Ezért a teknősbéka a hasán sütőlapátot hord, a hátán meg dagasztóteknőt!

Frankovics György gyűjtése

AZ ELREJTETT KINCS

(CIGÁNY NÉPMESE)

Az a fa még most is megvan az uszódi határban. Valamikor oda telepedtek le a cigányok az alá a fa alá, mert nagy lobja volt és nagy árnyékot vetett. A karavánok ott álltak meg a lovas kocsijaikkal, ott tanyáztak, ott főztek, ott ettek. Napközben a cigányasszonyok elmentek kenyér után, járták a falut, szerencsét mondtak a népnek, a cigány férfiak meg a táborban maradtak a lovak mellett. Amikor a nők hazaérkeztek a batyukkal, akkor kezdtek főzni, mindenki azt, amit a házaknál kapott. Eljött az este, tűz köré ültek a cigányok. Együtt ültek, beszélgettek, szót váltottak erről is, arról is. Egyszer csak a fa tövénél kilobbant a földből egy hatalmas zöld láng. Hirtelen, rettentő erővel csapott föl az ég felé, aztán mintha visszaszívta volna a mélység, eltűnt. Amikor másodszor is feltört a láng, apám azt mondta a többieknek: – Cigányok, dobjatok oda egy fehér lepedőt, mert azon a helyen elrejtett aranypénznek kell lennie! Fogtak is egy lepedőt és reá terítették a fűre, ahol a ragyogó tűz megjelentkezett. Vártak úgy tizenöt percig, aztán elkezdtek ott ásní. Nem sok földet kellett elmozdítaniuk, hamar megtalálták a kincses ládát. Az egyik férfi megragadta a láda fülét, emelte volna kifelé, de a másik cigány gyengébb volt, alig bírta tartani a súlyt és elkáromkodta magát. A láda abban a pillanatban visszaesett a gödörbe és lesüllyedt. Eltűnt. Csak egy nagy csörrenést lehetett hallani, valahol lent a mélyben, de akkorát, hogy megremegett a föld a talpuk alatt. A cigányok meg egymást szidták: – Azért veszett el a sok, drága aranypénz, mert te nem jól fogtad a ládát! – Te vagy a hibás, nem én! Ne akard reám akasztani a hibát! És káromkodtak veszett módra. A tűzláng nem lobbant ki a földből többé, de a halomba hányt rögök tetején nemsokára egy piros ruhás

kicsi ördög jelent meg. Bizony mondom, ördög volt és piros öltözetet viselt: piros csizmát, piros nadrágot, piros kabátot, piros sapkát, és pirosak voltak a szarvai is! Ő volt a kincs őrzője, és állt némán a fa tövében, nézte a cigányokat. Azok meg úgy megijedtek, hogy rögtön befogták a lovakat a szekerekbe és elhajtottak onnan. Egész éjjel mentek, nem álltak meg, csak a hetedik faluban. Féltek, hogy betegek lesznek a gyermekek, mert ilyenkor az szokott következni: ahol ördög jelenik meg, ott nagy betegség történik, ha nem védekeznek ellene. Így volt, ahogy elsoroltam. Az a fa még most is megvan, pedig hány éve már ennek!...

DOJA A CIGÁNYTÜNDÉR

Élt egyszer valamikor régen, amikor még azt hitték az emberek, hogy az eső a szomorkodó napocska könnye, egy szép cigány tündér, akit Dojának hívtak. Doja egy hatalmas felhőpalotában élt, és onnan figyelte népe vándorlását. Furcsa egy tündér volt, mert még soha senki nem látta az arcát, de érezték simogató kezét, hajának selymét, ha letörölte könnyeiket. Ő borította rájuk a feledés fátyolát is, ha szerelmi bánatuk volt, vagy ha megdobálták őket kővel, rossz szóval, mérges átkokkal az idegenek. Így aztán elfelejtették a rosszat, és újból meg újból hittek abban, hogy egyszer örökre letelepedhetnek valahol. Doja volt az is, aki mély, titokzatos álmot hozott rájuk, ha egy hosszú nap után megpihentek. Álmukban olyan szép volt a világ, hogy csak nehezen ébredtek fel. Doja egy szép napon elhatározta, hogy otthagyja felhőpalotáját és lemegy népe közé. A nap sugarából ruhát szőtt magának, és elindult a földre. A cigányok épp lovaikat itatták a folyónál, amikor észrevették a szivárványon sétáló csodaszép nőalakot. - Csoda! - kiáltotta Zurkoja, a százéves cigányasszony, és barna kezeit a szívéhez szorította. - Biztosan káprázik a szemünk - sóhajtott Vutár, a nagy bajuszú, és megdörzsölte a szemét. - Dehogyan káprázik a szemünk, hiszen mindenki látja - mondta Dzsilla és le nem vette volna szemét az égről. - Na, cigányok, mátlól jó dolgunk lesz, ezt súgja nekem valami! - rikkantotta Mutó és csodálkozva nézett körül. - Jesszusom! Hallottátok? Mutó megszólalt! - ámuldozott Vutár. - Nahát, mik nem történnek - motyogta Zurkoja, és jól megnézte a félnótásnak tartott Mutót. - Nézzétek, mindjárt ideér hozzánk - súgta Mutó, és

megbabonázva figyelte a földig érő hajú lányt. - Ki lehet ez? - kérdezte Dzsilla. - Talán egy istennő - válaszolta Csádi, a szép cigányfiú elábrándozva, akinek már öt asszony leste minden kívánságát fekete sátrában. - Mit keresne a földön egy istennő? Olyan inkább, mint egy gyönyörű cigánylány - sóhajtotta Mutó. - Az már igaz, hogy csodaszép - bólogatott Vutár. - Hű, de gyönyörű! - ámuldozott Csádi nagyokat nyelve. - Hé! Zukka, Runó, Zoldikó! Gyertek ide gyorsan! - kiáltotta Dzsilla a sátrak felé. Jöttek is az emberek, futottak, ahogy csak a lábuk bírta, és körülállták nagy szemekkel a mosolygó cigány tündért. - Az ég lakói tegyék könnyűvé napjaitokat. Bor, hús, kenyér ki ne fogyjon ezüst edényeitekből - köszöntötte őket Doja kedvesen, ahogy illett. - Neked is szintúgy kívánjuk! - válaszolták a cigányok egyszerre, és érezték, hogy megtelik szívük szeretettel. - Gyere, ülj le szerény sátrunkban, és mesélj arról, honnan jöttél - kérte Dzsilla. Doja megérintette az embereket, megsimogatta szélőtől cserzett arcukat, és várta, hogy ráismerjenek. - Tudom ki vagy! - kiáltotta könnyes szemmel Dzsilla. - Ez a puha kéz - sóhajtotta Zurkoja. - Igen, nem lehet ő más... - suttogetta Csádi. - ... mint a cigányok tündére - tette hozzá Dzsilla. - Doja! Doja! Doja! - kiabálták a cigányok felszabadult örömmel. - A mi tündérünk! - szólt Runo. - A mi jótevőnk! - sírta Zoldikó. - Maradj velünk örökre! - kérték a tündért. - Láttam palotából minden rosszat, amit Veletek tettek. Azért jöttem, hogy segítek rajtatok. Lesz országotok, ahol nyugodtan élhettek, ahol biztonságban és jólétben nevelhetitek gyerekeiteket. Házakat építünk kőből, téglából, ahogy más népek teszik. Törvényeket hozunk, mert rend nélkül élni nem lehet. Teljesítem minden kívánságotokat, de dolgoznotok kell, és nem szabad vagyont gyűjtenetek. A kenyér mindenkié lesz és egyformán kell elosztanunk - mondta Doja kipirult arccal. - Úgy lesz! Így legyen! - helyeseltek a cigányok. - Akkor szedjétek fel a sátorfákat, mert hosszú útra indulunk. Országot kérésünk magunknak - jelentette be Doja az elképedt cigányoknak. - Nem maradhatnánk itt? Van fű elég, nagy erdő, folyó... - mondta a Vén Vutár. - Ez az ország nem a tiétek! Nagy bűn kisajátítani a másét! Befogadni nem fogadnak be, úgyhogy nincs más választásotok, mint saját országot alapítani! - mondta a cigányok tündére határozottan. - Cigányország? Nem is hangzik rosszul! - állapította meg Csádi és nekiállt pakolni. Nem volt sok pakolnivalójuk, így hát kis idő után útra készen várakoztak. - Merre megyünk? - kérdezte Mutó. - Jaj, csak északra ne, mert ott mindig hideg van! - ijedt meg Dzsilla,

aki már annyit fázott életében, hogy nyáron is vacogott. Doja kifésülte földig érő haját és így szólt: - Kapaszkodjatok a hajamba! Ne féljete! Ne féljete! - bátorította az elgyávult cigányokat. Belekapaszkodtak hát Doja szép erős hajába és várták, hogy mi fog történni. Egyszer csak érezték, hogy felemelkednek és repülnek, mint az irigyelt madarak. Szálltak az emberek, a sátrak, a sovány lovak. Hosszú-hosszú időn át kergették így az időt, mire megérkeztek. - Nézzetek körül! - bízta Doja a félelmükben vacogó cigányokat. Félénken elindultak. - Mennyi víz! - kiáltotta Dzsilla. - Mekkor! erdő! - csodálkozott Vutár. - Milyen szép madarak! - ámult el Zurkoja. - Hogy sít a nap! - örült Dzsilla. - Ez a mi országunk? - kérdezte Csádi megilletődve. - Ez bizony! Ez a cigányok földje. Olyan hatalmas, hogy ötven év is kevés lenne ahhoz, hogy körbejárjátok. Ez a sós illatú víz nem tó, hanem a Rom-tenger, ami körülveszi ezt a nagy-nagy szigetet. De van itt ezer meg ezer édesvízű forrás, meg egy kristályvizű folyó is, ami a Rom-tengerbe ömlik. Az állatok szelídek, a fák gyümölcsöt adnak - mondta Doja tündér az ámuldozó cigányoknak. - Száz évet megéltem, de nem hittem volna, hogy egyszer saját országunkban élhetünk. Hej, cigányok, ez aztán csoda a javából - és Zurkoja örömeiben zokogva borult az illatos földre. A többiek követték példáját és könnyeikkel köszöntötték ő is a földet. Doja velük együtt örült, de ő már a holnapra gondolt. Szemei előtt megjelent a benépesített sziget, az emberek elégedett, mosolygó arca. Ami ezután következett, azt hosszú lenne elmondani. De évek múltán meglett a nehéz munka eredménye, éppúgy, ahogy Doja elképzelte. Szép fehérre meszelt házak sorakoztak egymás mellett. Kertek pompáztak titokzatos színes virágokkal. A házak mögött hatalmas búzatáblákat ringatott a langyos szél. A folyónál és a tengerparton lovak ezrei száguldottak szabadon. De a libák, tyúkok, pulykák, birkák száza sem hiányoztak. A tenger finom húsú halakat adott, akik meg vadhúsra vágytak, azoknak ott volt a szarvasban, vaddisznóban gazdag erdő. - Mint a mesebeli paradicsomban, úgy élünk! - hitetlenkedtek a cigányok, és alig-alig akarták elhinni jódojukat. Ám egy szép reggelen borzasztó dolog történt. Megnyílt a föld és repedéseiből zöld pikkelyes, kígyónyakú, póktestű, emberfejú, piros patás lények bújtak elő, cincogó hangot adva. Megszámlálhatatlanul sokan voltak és úgy ugráltak, mint a bolhák. Patáik alatt dübörgött a föld, újabb repedések nyíltak, és házak dőltek össze, betemetve a bent lévőket. Akik nem a házakból figyelték a szörnyetegeket, még rosszabbul jártak.

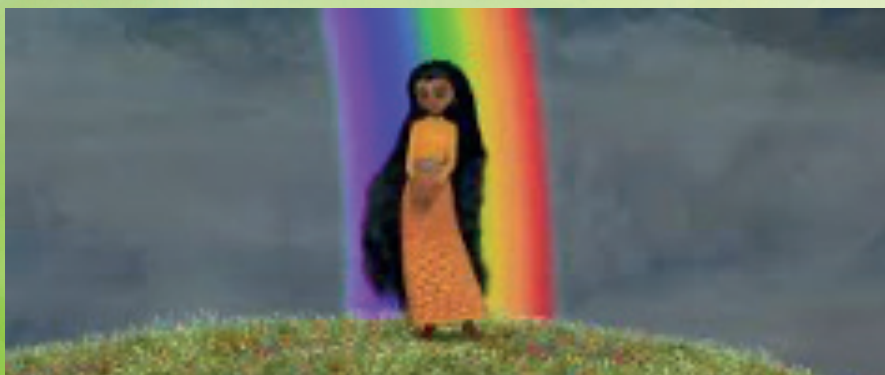
Akiket elkaptak a kígyónyakúak, darabokra marcangolták és megették. A cigányok halálra rémültek. A nagy riadalomban ki a fára mászott, ki a tengerbe vetette magát, de sokan már a kígyónyakúak látásától szörnyethaltak. Doja sírva nézte, hogy megy veszendőbe sokévi munkája. - Kik ezek, Doja? - kérdezte remegő hangon Dzsilla, aki egy perc alatt megőszült rémületében. - Ok a föld alatti rémek, a szüllákok, akik csak akkor jönnek elő, ha elloptak tőlük valamit - válaszolta Doja. - Jaj, de mi nem loptunk el semmit tőlük - zokogta Dzsilla és haját tépte rémületében. - Az én kisfiam, Bojá, tegnap este kikotort a földből egy gyémánszemű, piros lábú állatkát. Épp így cincogott, mint ezek a szüllákok - sikított rémülten Zukka. - Ó, jaj! - sópánkodott Doja. - Ott... ott van a házunkban... adjuk vissza nekik. Mi nem bántottuk... még kecsketejjel is megittattuk - mentegetőzött Zukka. - Bizony, azonnal vissza kell adnunk nekik. Fuss és hozd ide - mondja Doja. - Nem, nem, én nem merem. Inkább te... - kérte Zukka elfehéredve. - Jól van, majd én visszaadom nekik - egyezett bele Doja, és elfutott. Igencsak ügyesnek kellett lennie, hogy el ne kapják a pattogó rémek. Már bent is volt Zukka házában, ahol Bojá, a kisfiú és a furcsa állatka játszott a szőnyegen békésen. Felvette ölébe a szüllák ivadékat, és kirohant a rémek közé. Azok rögtön megtorpantak, ahogy észrevették a csöpp szüllák gyereket, aztán hangos cincogásba kezdtek. Doja felemelte a kezét, jelezve, hogy szólni akar, de erre eszeveszett toporzékolást rendeztek a kígyónyakúak. Gondolkodott Doja, hogy most mit tegyen. És megvakarta a fejét. Ebben a pillanatban minden rém a földre vetette magát. Doja kíváncsian nézett körül és megint megvakargatta a fejét, mire a szüllákok még mélyebbre hajoltak. - No lám, szóval így lehet bánni Veletek! - gondolta elégedetten Doja, és elengedte a szüllák ivadékat, aki nagyokat pattanva ugrott egy szüllák anya nyakába. - Zübirki-ridikiki! Bukiki-zuki! - hajladoztak Doja előtt a kígyónyakúak, számára ismeretlen nyelven hálálkodva, aztán úgy eltűntek, mintha ott sem lettek volna. A föld sebei begyógyultak, a halottakat eltemették, és újra fölépítették a házakat. De mégsem voltak olyan boldogok, mint korábban. A szél simogatása, a madarak éneke, a tenger vad hulláma mind-mind azt suttogetta: „el innen, messzire”. - De jó volt régen vándorolni, ott aludni, ahol az Éjszaka ért bennünket - mondta ki Dzsilla mindannyiuk gondolatát. - Hát olyan nagyon boldogtalanok vagytok itt? - kérdezte megdöbbenve Doja, és úgy érezte, mintha elmulasztott volna valami igen fontos dolgot. - Szép és jó itt, de hi-

ányzik a Vándorlás - motyogta a vénségesen vén Zurkoja. - És te mit mondasz, Csádi? - kérdezte sápadtan Doja. - Mit mondana a paradicsommadár, ha selyemzsinórt kötnének kényes lábára, és nem mozdulhatna el onnan soha? - válaszolt kérdéssel a fekete szemű fiú. - Ha innen elmentek, én már nem tudok többet segíteni rajtatok. Hatalmamból többre nem futja. Gondoljátok jól meg. Itt nyugalomban, gondtalanul éltetek. A szüllákok soha többé nem fognak bántani bennünket. Mit akartok? - kérdezte szomorúan Doja. - Vigyél minket vissza oda, ahonnan elhoztál - kérték. - A kígyónyakúak visszajöhetnek - súgta félve Dzsilla. - Itt élnek a lábunk alatt - szólt Csádi viszolyogva. - Ez a büntetésünk, amiért olyan boldogok voltunk! - motyogta a vén Zurkoja. - Félünk itt, Doja - mondta Mutó. - Majd én megvédelek benneteket, hiszen már tudom, hogyan kell bánni velük - válaszolta Doja halkán. - Azok a rémek megölték az uramat - zokogta Zukka. - ... És még hányat marcangoltak szét! - emlékezett a nagy bajuszú Vutár. - Jól van. Holnap hajnalban visszaviszlek benneteket oda, ahonnan elhoztalak, az idegenek földjére - egyezett bele Doja tündér és nem állhatta meg sírás nélkül. A cigányok nem szóltak, nem sírtak, de elgondolkozva mentek be kőházaikba aludni. Másnap hajnalban nagy sürgésre-forgásra ébredt Doja. Pakoltak a cigányok serényen. Mindent el akartak vinni, ami csak a kezük ügyébe került. A kocsiderék megtelt, de legszívesebben még a házaikat is elvitték volna. - Emberek, ez nem lesz így jó. Csak annyit: vihetünk el, amennyit idehoztunk. A hajam nem bírja el ezt a sok cók mókot - ijedt meg Doja. - Ó, dehogynem, hiszen te tündér vagy, még varázsolni is tudsz - nevetett Mutó. - Már hogy hagynám itt száz lovamat. - morgolódtott Vutár. - Baj lesz ebből. - mondta a tündér rosszat sejtve. - Nem lesz semmi baj - erősködött Vutár. Doja látta, hogy nem hallgat rá senki, hát nem szólt többet. Lesz, ami lesz, gondolta szomorúan. - Útra készen állunk, jelentette be Dzsilla. - Kapaszkodjatok a hajamba az egyik kezetekkel, a másikkal meg el ne engedjétek a szekerek rúdját - kiáltotta Doja, és már fel is emelkedtek, mint sok-sok évvel ezelőtt. Repültek-repültek, messze maguk mögött hagyva Cigányországot, de a tündéren kívül nem sajnálta senki a zsíros termőföldet, a titokzatos, bódító illatú virágokat, a színes tollú szelíd madarakat, a tengert, a folyót, a forrásokat, a sós illatú levegőt, a nyugalmat árasztó erdő susogását. - Jaj, nem bírom már tartani magam! - kiabálta Csádi. - Engedd el a szekered rúdját! - parancsolta Doja. - Dehogy engedem! Mi lesz a lovaimmal akkor?! - dacoskodott

Csádi, de abban a pillanatban már zuhanni kezdett. A cigányok átkozódtak rémületükben. Doja nyugodt volt, és hatalmas sárga pillangókat varázsolt a zuhanó Csádi segítségére, aki puhán, baj nélkül ért földet egy sosem látott vidéken. Repültek tovább. A barna kezek egyre fáradtabban kapaszkodtak Doja erős hajába, aztán kimerülten lehanyatlottak. Csádi után Vutár, később Dzsilla is lezuhant az ismeretlen földre, de Doja nekik is elküldte a sárga pillangókat segíteni. - Mi lesz velük? Mi lesz Velük? - gondolta mély fájdalommal

Doja. Ám egyszer csak érezte, hogy egyedül repül, hajába már nem kapaszkodik senki. - Ó, a szerencsétlenek! Szétszóródtak a nagyvilágban. Most aztán vándorolhatnak, hogy egymásra találjanak - sópánkodott a tündér és sírni kezdett. - Én már nem tudok segíteni rajtuk! - zokogta a kíváncsi bárányfelhőknek, és a szivárványon visszasétált rég elhagyott palotájába. A cigányok azóta is vándorolnak egymást keresve, és visszavárják Doját, a cigányok tündérét, hogy segítse meg őket nagy bajukban. És mesélnek hideg éjszakákon a csodaszép Cigányországról, amelyre hitetlenkedve gondolnak még ők is, mert tán igaz se volt.

CHOLI DARÓCZI JÓZSEF: AZ ÖREG

Csikót vett nemrég
a huncut vénség.
Gyerekeknek játék,
csikóval játsszék.
Viszi is büszkén,
Mekköti tüstént.
Jön a vénasszony,
nagy kövér asszony,
úgy megijedt ott,
majdhogynem meghótt.
Hová lett vénség
a két szép tehénkénk?

Cseréltem lóra,
drága csikóra.
Hát a vénasszony
botot fog nyomban;
igen goromba,
el is tört botja
botot, hogy hasson:
úgy eltángálta,
fájt a nadrágja
el is tört botja.

Simor András fordítása lovariból

SZÉCSI MAGDA: KIOLVASÓ

*Szél éneke: susogás,
Víz éneke: csobbanás,
Föld sóhaja: földrengés,
Hajnal sóhaja: derengés.
Mosoly színe: cinóber,
Idő színe: Szaladj el!*

SZÉCSI MAGDA: MIKULÁSVÁRÓ

*Kicsi csizma, kicsi cipő,
kérlek szépen bújjál elő.
Holnap jön a Mikulás,
Ablakomba indulás!
Várd tisztán és ragyogva,
hogy telerakjon minden jóval:
Csokival és legóval, mesekönyvvvel
s kis autóval.
Kicsi csizma, kicsi cipő,
Kérlek szépen, bújjál elő!*

HÚSVÉTI KÖSZÖNTŐ **(MAGYAR NYELVEN)**

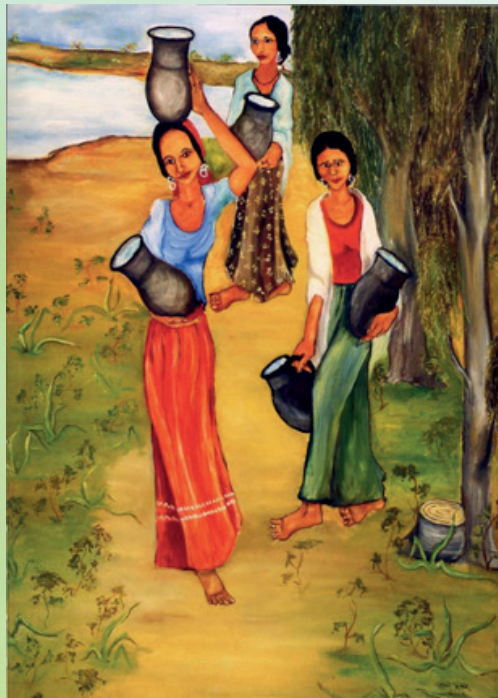
*Húsvét van és én eljöttem,
A lányoknak kedve legyen.
Gyertek ide, kicsi lányok,
Meglocsoljam a hajatok!*

*Zöld rétet jártam,
Sok virágot láttam,
Itt is van egy virágocska,
Legyen szerencsés e lányka.*

PATRADYAKO OPRE NAJISISARIPE **(LOVARI NYELVEN)**

*Avilom pe e patradyi,
Voja t' anav, leshejangi
Aven, aven shejorale,
Te shorav le bal tumare.*

*Andej zeleno mal phirdom,
Shukar luludyan arakhlom.
Vi tumare luludyoran,
Uzhe pajesa shorkerav.*

BÉKÉS MEGYEI ROMA NEMZETISÉGI ÖNKORMÁNYZAT

5600 BÉKÉSCSABA, ÁRPÁD SOR 18.

ELÉRHETŐSÉG:

06-20/452-3915

E-mail: jonasne.rfsz@gmail.com

facebook: <https://www.facebook.com/bekesmegye.coce.1>